

«Dik he na bistar», або «Дикхен -те набістрен»

На рідному мені діалекті російських ромен вираз «Dik he na bistar» звучить, як «Дикхен -те набістрен». Навіть та людина, яка зовсім не розуміє «романи чіб» (ромську мову) та поверхнево знає про культуру цього надзвичайного народу, може провести паралель між цими словосполученнями. Спостереження показують, що не дивлячись з яких куточків світу зустрінуться роми, вони знайдуть порозуміння.

На заході, що організувала молодіжна ромська організація «Тепуре», я побачила різносторонніх представників моєї національності. Деякі з них розповідали мені про свої проблеми, навчання, побут, культуру, родину. Всі вони були різними, але в той же час однаковими. Ми обмінювалися думками на різних діалектах, розуміючи один одного. Я вдивлялася в їхні обличчя і вбачала відлуння предків. Я знайомилася з новою для себе, не характерною для російських ромен музикою та танцями. Іноді мені здавалося, що це щось зовсім мені не рідне. Чомусь все, що я бачила, я порівнювала з тим осередком, в якому я виросла. Моя душа підказувала, що не даремно я порівнюю. Тому що коли людина порівнює, вона однозначно робить акцент на ідентичності. Мене не покидала нав'язлива думка. Чому роми залишилися ромами? Чому не відбулося асиміляції з титульною нацією в країнах проживання? Як можна пояснити цей феномен? Чому нація, яка зазнала стільки горя, не залишає своє коріння? Через деякий час мої думки знайшли відповідь на поставлені питання.

На противагу схожості мови, культури, світосприйняття постає не подібність, не близькість, а саме тотожність нашого минулого. Адже геноцид загірив своєю безжальною лапою всіх без виключення ромів. Наше окроплене кров'ю горе зробило з нас тих, ким є сьогодні. Ми маємо спільне горе, яке знищило цілі покоління. Найбільше мене вразило спілкування з жертвами табору смерті Біркенау (Аушвіц-2). Мені довелося почути історію одного, на перший погляд дуже колоритного та повного життям чоловіка. Його ім'я Іон Добрін. Через велику кількість людей в аудиторії дуже важко було почути

перекладача. Тому всю інформацію прийшлося сприймати на його рідній мові. Йому було дуже важко все згадувати. Іноді він замовкав, а за нього говорили його сльози. Не дивлячись на мовний бар'єр, моя свідомість перейняла усю суть його життя. Від почутого моє серце кричало, а очі були водоспадом його сподівань. Абсолютно ніхто не заслуговує мати у своїй голові подібного роду спогади. Для сучасного покоління це лише спогади літніх людей, а для жертв – це викарбована на серці туга.

Я щиро вдячна за те, що мені випав шанс відвідати такий захід. Маю надію на те, що з України з кожним роком будуть відвідувати місця пам'яті жертв геноциду ромів дедалі більше людей. Бо ця проблема торкається не тільки ромів, а і оточення, без якого вони не можуть існувати. Ми повинні тримати історію свого народу у власній пам'яті та передавати це як мову, яка тримається лише на традиціях, за відсутності писемності.

А в своїй родині та громаді я скажу: «Дикхен -те набістрен!», що одразу буде викликати певну асоціацію...

*Віола Попенко,
студентка Національного університету харчових технологій, Київ*